

Complexnummer: 509928

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Lemiers

Aantal complexonderdelen

8

Monumentnummers van complexonderdelen

509926, 509929, 509939, 509941,
509974, 509975, 509976, 509977

Woonplaats

Lemiers

Gemeente

Vaals

Provincie

Limburg

Hoofdadres van hoofdobject

Oud Lemiers 6, 6295 AT Lemiers

Complexomschrijving

Omschrijving complex:

De buitenplaats Lemiers, waarvan het huis een middeleeuwse oorsprong heeft, ligt ten noorden van het gelijknamige dorp in een bocht van de Selzerbeek op de westoever, aan de andere kant van de beek ligt Duitsland. Het complex bestaat uit een geheel van een bescheiden kasteel en een fors L-vormig bijgebouw; dit geheel ligt ongeveer midden op het terrein en was tot in de late 19e eeuw omgracht; ongeveer een kwart van de gracht is gedempt. De parkaanleg, XIX, is zeer eenvoudig; naast het voorplein, de voormalige moestuin en het erf van het bijgebouw zijn er grasvelden met oude solitaires op het smalle terrein tussen de beek en de gracht; het complex is bereikbaar vanuit het dorp via een oude lindenlaan, die tussen twee grote lichtgeaccidenteerde weilanden door naar het kasteeltje loopt. Deze lindenlaan werd vermoedelijk aangelegd in de laatste kwart van de 19de eeuw. Het complex wordt begrensd door de Selzerbeek aan de noordoost- en oostzijde, door het dorp aan de zuidkant en aan de west- en noordwestkant door de Hermansbeek, die noordelijk van het complex uitmondt in de Selzerbeek. De historische buitenplaats Lemiers omvat de volgende onderdelen: KASTEEL (1), PARKAANLEG (2), BIJGEBOUW (3), TOEGANGSPOORT met BRUG (4), FONTEIN (5), TUINMUUR (6), GRAFMONUMENT (7) EN BAKHUIS (8).

Binnen het complexgebied bevinden zich de volgende elementen, die niet beschermenswaard zijn: de open schuur naast de tuinmuur, de nieuwe plavuizen bestrating op het binnenplaatsje, de nieuwe (tuin)inrichting op het voorplein en het terrein van de voormalige moestuin en de nieuwe tuinen, wegen en parkeerplaatsen naast de

westgevel van het bijgebouw; in dit grote gebouw is namelijk recent een aantal woningen gerealiseerd. Ook het tracé van de weg bij het bijgebouw is niet beschermenswaardig; het huidige tracé betreft een omlegging uit 1997.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding der onderdelen aangegeven.

Monumentnummer*: 509926

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

*Monumentnaam***

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

*Woonplaats**

Lemiers

*Gemeente**

Vaals

*Provincie**

Limburg

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Oud Lemiers	6		6295 AT	Lemiers		
Oud Lemiers	8		6295 AT	Lemiers		
Oud Lemiers	10		6295 AT	Lemiers		

*Kadastrale gemeente**

VAALS

*Sectie**

F

*Kad. object**

705

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 1:

KASTEEL, XVII, op middeleeuwse grondslag, bestaande uit twee bakstenen (op een onderbouw van mergel en hardsteen) bouwdelen, te weten de min of meer vierkante woontoren en de qua plattegrond bijna even grote aanbouw-om-binnenplaats ten zuiden ervan, die aan de westzijde iets uitkraagt. De woontoren heeft een hoge, boven het maaiveld uitstekende kelderverdieping, waarop twee bouwlagen onder een hoog schilddak (grijze lei). De aanbouw bestaat uit drie vleugels op U-plattegrond, die een kleine binnenplaats omsluiten samen met de zuidgevel van de woontoren. De zuidvleugel heeft onder de verdieping een open loggia van drie bogen op hardstenen Toscaanse zuilen; er tegenover, onder een houten loggia, is de ingang naar de woontoren via een houten trap van acht treden met bijzondere houten leuning (XIX). Naast deze trap een houten buitenkast met ronde panelen en deur met bossingen. Er zijn ramen met tussendorpels en meerruitsvensters in 18de-eeuwse stijl, waarvan de omlijstingen van Naamse steen samengestelde sluitstenen hebben of getoogd zijn. In de noordoosthoek van de binnenplaats een vierkante traptoren met laag schilddak (leien), dat nauwelijks boven het dak van de toren uitsteekt. De aanbouw heeft een laag rondgaand schilddak met grijze pannen. Inwendig o.m. een kachelnis met L.XIV-stucwerk.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

KASTEEL is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom;
- de architectuur van met name de binnenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Kasteel

Monumentnummer*: 509929

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

*Monumentnaam***

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

*Woonplaats**

Lemiers

*Gemeente**

Vaals

*Provincie**

Limburg

*Straat**

Oud Lemiers

*Nr**

6

*Toev.**

*Postcode**

6295 AT

*Woonplaats**

Lemiers

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

VAALS

*Sectie**

F

*Kad. object**

693

Appartement

Grondperceel

VAALS

F

694

VAALS

F

701

VAALS

F

718

VAALS

F

697

VAALS

F

705

VAALS

F

723

VAALS

F

719

VAALS

F

695

VAALS

F

698

VAALS

F

706

VAALS

F

721

VAALS

F

685

VAALS

F

686

VAALS

F

687

VAALS

F

702

VAALS

F

703

VAALS

F

688

VAALS

F

707

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
VAALS	F	699		
VAALS	F	700		
VAALS	F	696		
VAALS	F	704		

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 2:

PARKAANLEG, bestaande uit a. oprijlaan; b. park; c. voorplein; d. boerderijerf; e. weilanden.

Ad a.: De oprijlaan, die vermoedelijk in de laatste kwart van de 19de eeuw werd aangelegd, begint aan de noordrand van het dorp en loopt in noordoostelijke richting naar het kasteel; de beplanting bestaat uit oude linden; daaronder meidoornhagen. Aan het eind maakt de laan een flauwe bocht, waarin zich een weggetje (zonder beplanting) naar de bijgebouwen afsplitst. De laan loopt dood op het punt waar vroeger een brug over de Selzerbeek naar Duitsland was; ongeveer halverwege dit punt en de genoemde bocht begint het korte pad over de brug naar de toegangspoort naar het voorplein. Ad b.: Het eigenlijke park in landschappelijke stijl, XIXc, is zeer bescheiden van omvang en inrichting; het omvat niet meer dan het kleine grasterrein direct om het huis en de strook grasland (de breedte varieert van ong. 25m. tot 50m.) tussen de beide beken en de gracht; het kraagt als het ware evenwijdig aan de gracht om de gebouwen heen; er staan fraaie oude solitaires, waaronder vier tamme kastanjes op een rij en veel coniferen. Direct aan de oostkant van het huis staat aan de grachtoever een groepje oude geschoren haagbeuken, die in een cirkel geplant zijn (vroeg XIX?). Ad c.: Tot het gebied van het voorplein wordt ook gerekend het terrein ten zuiden van de tuinmuur direct naast de oostgevel van het bijgebouw; dit is de plaats van de voormalige moestuin; op dit moment (voorjaar 1997) wordt er een nieuwe geometrische tuin met een loofgang gecreëerd; de inrichting hiervan valt uiteraard buiten de bescherming. Het eigenlijke voorplein ligt direct naast de nieuwe tuin tussen kasteel en toegangspoort; de inrichting ervan is eveneens nieuwe; er staat o.a. een indrukwekkende oude rode beuk. Ad d.: Het erf van de boerderij (onderdeel van het grote bijgebouw en niet meer als zodanig in gebruik) bestaat uit twee delen, nl. het terrein tussen de tuinmuur en de noordvleugel van het bijgebouw en het terrein ten westen van het gebouw. Het eerstgenoemde deel wordt niet meer gebruikt; de inrichting ervan is door wildgroei van gras en onkruid op dit moment niet vast te stellen; zeer waarschijnlijk was hier vroeger de mesthoop; aan de oostkant grenst dit erf via een keermuur aan de instulping van de gracht direct ten westen van het kasteel; de muur heeft enkel steunberen en een inlaatplaats via een hellingbaan. Het andere deel van het erf is, zoals reeds hiervoor gemeld, verdeeld en als tuintjes ingericht door de bewoners/gebruikers van het bijgebouw. Ad e.: De weilanden liggen ter weerszijden van de oprijlaan; in de westelijke wei staan enkele fruitbomen; waarschijnlijk was dit weiland vroeger een boomgaard.

Waardering

PARKAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als relatief gaaf bewaard voorbeeld van een eenvoudige 19de-eeuwse aanleg rondom een kleinschalig Limburgs

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

kasteelcomplex;

- vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 509939

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

Monumentnaam**

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

Woonplaats*

Lemiers

Gemeente*

Vaals

Provincie*

Limburg

Straat*

Oud Lemiers

Nr*

6

Toev.*

Postcode*

6295 AT

Woonplaats*

Lemiers

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

VAALS

Sectie*

F

Kad. object*

697

Appartement

Grondperceel

VAALS

F

699

VAALS

F

718

VAALS

F

700

VAALS

F

698

VAALS

F

701

VAALS

F

702

VAALS

F

696

VAALS

F

703

VAALS

F

719

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving onderdeel 3:

BIJGEBOUW in baksteen op L-plattegrond, XVII, met een noord- en een langere westvleugel; op het knikpunt van de vleugels een vierkante hoektoren waarvan de spits verdwenen is; de westvleugel heeft aan de korte eind(=zuid)gevel een rond hoektorentje met een leiengedekte knobbelspits met windvaan (jaartal 1774). Halverwege de lange westvleugel een poortdoorgang onder een met natuursteen versierde topgevel, waarin een wapenstein. Het bijgebouw heeft twee bouwlagen onder een met grijze pannen gedekt schilddak; het zuidelijk deel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de westvleugel (rechts van de poortdoorgang) heeft een iets hoger dak en een kelderverdieping, waarin vroeger een brouwerij. Inwendig o.m. vier kruisgewelven op centrale pijler.

Waardering

BIJGEBOUW is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom;
- de imposante architectuur;
- de historisch-functionele betekenis in relatie met de overige onderdelen van het complex;
- de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

Monumentnummer*: 509941

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

*Monumentnaam***

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

*Woonplaats**

Lemiers

*Gemeente**

Vaals

*Provincie**

Limburg

*Straat**

Oud Lemiers

*Nr**

6

*Toev.**

*Postcode**

6295 AT

*Woonplaats**

Lemiers

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

VAALS

*Sectie**

F

*Kad. object**

705

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 4:

TOEGANGSPOORT met BRUG, XVIIIb, wellicht ontworpen door de Akense architect Couven. De poort (aan de kasteelzijde van de brug) heeft twee kruispijlers in baksteen met rijkgeprofileerde dekplaten in mergel en bekroning van vierkante mergelvazen; tussen de pijlers een poort in baksteen met afgeplatte toog met hardstenen omlijsting; daarboven een leien ezelsrugdakje; houten deurvleugels met manspoortje. Aan de buitenzijde worden de pijlers geflankeerd door grote voluutvormige wangen in mergel; deze rusten op bakstenen in- en uitzwenkende keermuren, die uit de gracht oprijzen; op het einde van de muren pijlers, die identiek zijn aan de poortpijlers. De westelijke keermuur loopt - in mergel - door tot aan de zuidoostpunt van de zuidgevel van het bijgebouw - daar eindigt de gracht. De bakstenen brug heeft twee togen en een lage borstwering, die aansluit op de poortpijlers; brugdek gestraat met veldkeien.

Waardering

TOEGANGSPOORT met BRUG is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom;

- de monumentale waarde;
- de historisch-functionele betekenis in relatie met de overige onderdelen van het complex;
- de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Toegangsbrug

Monumentnummer*: 509974

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

*Monumentnaam***

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

*Woonplaats**

Lemiers

*Gemeente**

Vaals

*Provincie**

Limburg

*Straat**

Oud Lemiers

*Nr**

6

*Toev.**

*Postcode**

6295 AT

*Woonplaats**

Lemiers

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

VAALS

*Sectie**

F

*Kad. object**

705

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 5:

Fontein, 1729; hardstenen plaat met mascarons en alliantiewapen Von Fürth/Von Pelser Berensberg; bekroning door driehoekig fronton; oorspronkelijke plaats onbekend; nu geplaatst in de nieuwe tuin vlakbij de oostgevel van het bijgebouw.

Waardering

Fontein is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom;
- de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Fontein (L)

Monumentnummer*: 509975

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

Monumentnaam**

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

Woonplaats*

Lemiers

Gemeente*

Vaals

Provincie*

Limburg

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Oud Lemiers	6		6295 AT	Lemiers	Bij	
Oud Lemiers	8		6295 AT	Lemiers		
Oud Lemiers	10		6295 AT	Lemiers		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
VAALS	F	703		
VAALS	F	705		

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving onderdeel 6:

TUINMUUR, wellicht eveneens door Couven ontworpen, XVIIIb; baksteen en mergel in de bekroning van de pijlers. Heeft een voor een tuinmuur zeer rijke architectuur; de muur is door kruispijlers verdeeld in vijf traveeën. De muurvakken tussen de pijlers hebben elk weer versieringen van twee gebosserde panelen. De muur loopt van ongeveer het midden van de oostgevel van het bijgebouw in de richting van het kasteel; daar is een doorgang tussen twee pijlers; de muur vormt de scheiding tussen de voormalige moestuin en het erf van het bijgebouw.

Waardering

TUINMUUR is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom;
- de rijke architectuur;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de historisch-functionele betekenis in relatie met de overige onderdelen van het complex;
- de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuinmuur

Monumentnummer*: 509976

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

Monumentnaam**

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

Woonplaats*

Lemiers

Gemeente*

Vaals

Provincie*

Limburg

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Oud Lemiers	6		6295 AT	Lemiers	Bij	
Oud Lemiers	8		6295 AT	Lemiers		
Oud Lemiers	10		6295 AT	Lemiers		

Kadastrale gemeente*

VAALS

Sectie*

F

Kad. object*

705

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Omschrijving onderdeel 7:

GRAFMONUMENT, 1891, van de familie Von Pelser Berensberg, natuursteen en cement in eclectische stijl; vierkante torenvormige middenpartij met ronde bekroning; in de middenpartij het familiewapen en een nis met metalen deurtje; lagere zijvleugels met cartouches, waarop tekst. Het monument ligt op het punt waar de beide beken samenkomen.

Waardering

GRAFMONUMENT is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectuur;
- als uitdrukking van historische landelijke wooncultuur;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 509977

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 juli 2003
Kadaster deel/nr: 15070/176

*Monumentnaam***

Lemiers

Complexnummer

509928

Complexnaam

Lemiers

*Woonplaats**

Lemiers

*Gemeente**

Vaals

*Provincie**

Limburg

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Oud Lemiers	6		6295 AT	Lemiers	Bij	
Oud Lemiers	8		6295 AT	Lemiers		
Oud Lemiers	10		6295 AT	Lemiers		

*Kadastrale gemeente**

VAALS

*Sectie**

F

*Kad. object**

695

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 8:

BAKHUIS, XVIII, eenvoudig klein bouwsel van mergel onder zadeldak van grijze pannen; het ligt aan de Hermansbeek ten westen van het bijgebouw.

Waardering

BAKHUIS is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom;
- de historisch-functionele betekenis in relatie met de overige onderdelen van het complex.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie